หลักสุจริตในกระบวนพิจารณา: การใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริตและผลทางกฎหมาย

โดย เอกสยาม ชัยศร ที่ปรึกษากฎหมาย
บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด

> เนื้อหานี้เป็นข้อมูลกฎหมายทั่วไป ไม่ใช่ความเห็นทางกฎหมายเฉพาะกรณี การพิจารณาแต่ละเรื่องต้องอาศัยข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานของเรื่องนั้น ฉบับออนไลน์ที่ปรับปรุงล่าสุดอยู่ที่ https://eksiamlegal.com/articles/good-faith-civil-procedure.html

สาระสำคัญโดยสรุป

- **สิทธิฟ้องคดีอยู่ใต้มาตรา 5** ศาลฎีกานำหลักสุจริตตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 5 มาใช้กับการใช้สิทธิทางศาล แม้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งไม่มีบททั่วไปเรื่องนี้
- **ผู้ใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริตไม่มีอำนาจฟ้อง** คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8839/2549 ถือว่าโจทก์ที่แก้ไขเอกสารเพื่อเลี่ยงอายุความแล้วนำมาฟ้อง ไม่มีอำนาจฟ้อง และเป็นปัญหาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
- **ข้อสันนิษฐานความสุจริตยังใช้กับโจทก์** คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 907/2561 ให้จำเลยให้การโดยแจ้งชัดว่าโจทก์ใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริตอย่างไร
- **ศาลมีเครื่องมือจัดการการประวิงคดี** มาตรา 30 ให้ศาลห้ามการดำเนินกระบวนพิจารณาในทางประวิงให้ชักช้า และมาตรา 86 วรรคสอง ให้งดสืบพยานหลักฐานที่ประวิงให้ชักช้า
- **ความสุจริตมีผลต่อค่าฤชาธรรมเนียมและดอกเบี้ย** มาตรา 161 ให้ศาลกำหนดความรับผิดในค่าฤชาธรรมเนียมโดยคำนึงถึงความสุจริตในการดำเนินคดี และมาตรา 142 (6) ให้เพิ่มดอกเบี้ยได้ไม่เกินร้อยละสิบห้าต่อปี

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamlegal.com/articles/good-faith-civil-procedure.html

- **คดีอาญา ที่ ราษฎร เป็น โจทก์ มีมาตรา 161/1** ศาล ยกฟ้อง ได้ เมื่อ โจทก์ ฟ้อง โดย ไม่ สุจริต หรือ บิดเบือน ข้อเท็จจริงเพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลย และห้ามฟ้องเรื่องเดียวกันอีก

I. ที่มาของหลักสุจริตในกระบวนพิจารณาของไทย

ประมวลกฎหมาย วิธี พิจารณา ความ แพ่ง ไม่ มี บท ทั่วไป ที่ กำหนดให้ คู่ความ ดำเนินคดี โดยสุจริต หลัก นี้ มา จากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 5 ซึ่งศาลฎีกานำมาใช้กับสิทธิเสนอคดีตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 55 และจากบทเฉพาะเรื่องที่ใช้คำว่าสุจริตหรือประวิง ซึ่งกระจายอยู่หลาย มาตราในประมวลกฎหมายเดียวกัน

ประตูสู่ศาลแพ่งคือมาตรา 55 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เมื่อมีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นเกี่ยวกับ สิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลใดตามกฎหมายแพ่ง หรือบุคคลใดจะต้องใช้สิทธิทางศาล บุคคลนั้นชอบที่จะ เสนอคดีของตนต่อศาลส่วนแพ่งที่มีเขตอำนาจ[1] ตัวบทกำหนดเงื่อนไขไว้สองทาง คือมีข้อโต้แย้งสิทธิ หรือมี ความจำเป็นต้องใช้สิทธิทางศาล และไม่ได้กล่าวถึงความสุจริตของผู้เสนอคดี

เงื่อนไขเรื่องความสุจริตมาจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 5 ซึ่งกำหนดให้บุคคลทุกคน กระทำโดยสุจริตในการใช้สิทธิแห่งตน[2] การเสนอคดีต่อศาลเป็นการใช้สิทธิอย่างหนึ่ง ศาลฎีกาจึง นำมาตรา 5 มากำกับมาตรา 55 และใช้ถ้อยคำว่า “การใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริต” ในคำพิพากษาหลาย เรื่อง ผลคือ ผู้ที่มีข้อโต้แย้งสิทธิครบตามมาตรา 55 แล้ว ยังอาจไม่มีอำนาจฟ้อง ถ้าการฟ้องนั้นเป็นการใช้ สิทธิโดยไม่สุจริต

ถ้อยคำเรื่องความสุจริตและการประวิงคดีในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

ผู้เขียนค้นข้อความทุกมาตราของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งฉบับปรับปรุงล่าสุด พบคำว่า “ สุจริต” ใน 9 มาตรา คือมาตรา 20 ทวิ มาตรา 142 มาตรา 161 มาตรา 169/3 มาตรา 222 มาตรา 258 มาตรา 258 ทวิ มาตรา 320 และมาตรา 361 และพบคำว่า “ประวิง” ใน 11 มาตรา คือมาตรา 30 มาตรา 86 มาตรา 160 มาตรา 166 มาตรา 169/3 มาตรา 255 มาตรา 289 มาตรา 295 มาตรา 323 มาตรา 325 และมาตรา 336[3] บทบัญญัติเหล่านี้ไม่ได้วางหน้าที่ทั่วไป แต่ให้อำนาจศาลเป็นรายเรื่อง เช่น การออกข้อกำหนด การงดสืบพยาน การกำหนดค่าฤชาธรรมเนียม และการกำหนดดอกเบี้ย

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamlegal.com/articles/good-faith-civil-procedure.html

โครงสร้างของกฎหมายไทยจึงมีสองชั้น ชั้นแรกคือหลักทั่วไปจากกฎหมายสารบัญญัติ ซึ่งศาลใช้ตัดสินว่าผู้ใดมีอำนาจฟ้อง ชั้นที่สองคือบทเฉพาะในกฎหมายวิธีพิจารณา ซึ่งศาลใช้ควบคุมความประพฤติของคู่ความระหว่างพิจารณาและกำหนดผลทางการเงิน หัวข้อ II อธิบายชั้นแรก หัวข้อ III และ IV อธิบายชั้นที่สอง

II. อำนาจฟ้องกับการใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริต

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8839/2549 วางหลักว่า โจทก์ที่แก้ไขเอกสารเพื่อเลี่ยงอายุความแล้วนำมาฟ้อง ใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริตและไม่มีอำนาจฟ้อง คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8477/2563 ใช้หลักเดียวกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 5 ส่วนคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 907/2561 ให้ฝ่ายที่กล่าวอ้างยกข้อต่อสู้โดยแจ้งชัด

การแก้ไขเอกสารแล้วนำมาฟ้อง: คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8839/2549

โจทก์ฟ้องเรียกราคาสินค้าตามใบส่งของ จำเลยขาดนัดยื่นคำให้การ ข้อเท็จจริงปรากฏว่าโจทก์แก้ไขเดือนในใบส่งของเพื่อไม่ให้คดีขาดอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/34 (1) แล้วนำเอกสารนั้นมาฟ้องและอ้างเป็นพยาน ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าเป็นการใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริต โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้อง จำเลยให้ชำระราคาตามใบส่งของนั้น และปัญหานี้เป็นข้อกฎหมายอันเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน แม้จำเลยไม่ได้ให้การต่อสู้ไว้ในศาลชั้นต้น ก็ยกขึ้นฎีกาได้[4]

> "...เป็นการ**ใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริต** โจทก์จึง**ไม่มีอำนาจฟ้อง**จำเลยให้ชำระราคาค่าสินค้าตามใบส่งของดังกล่าวได้ ปัญหานี้เป็นข้อกฎหมายอันเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน..." (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8839/2549)

ข้อที่ควรสังเกตคือผลของคดี ศาลไม่ได้เพียงไม่รับฟังเอกสารที่ถูกแก้ไข ซึ่งเป็นผลตามกฎหมายลักษณะพยาน แต่ถือว่าโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องตามเอกสารนั้นทั้งหมด ความไม่สุจริตในการเตรียมพยานหลักฐานจึงส่งผลถึงสิทธิฟ้องคดี หลักนี้มีน้ำหนักมากขึ้นในคดีที่พยานหลักฐานเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งแก้ไขได้โดยไม่ทิ้งร่องรอยที่มองเห็นด้วยตา ผู้ที่จะฟ้องคดีโดยอาศัยบันทึกของระบบ ข้อความสนทนา หรือไฟล์เอกสารจึงต้องรักษาความครบถ้วนของข้อมูลต้นฉบับตั้งแต่ก่อนฟ้อง

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamlegal.com/articles/good-faith-civil-procedure.html

คำให้การที่ยกการใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริต: คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3041/2566

โจทก์ฟ้องให้จำเลยชำระเงินตามสัญญาการผ่อนชำระเงินค่าทำศัลยกรรม จำเลยให้การต่อสู้ว่าไม่ได้เป็นหนี้โจทก์ และว่าในคดีอื่นที่โจทก์ถูกฟ้องเป็นจำเลย โจทก์เบิกความว่าตนเป็นลูกจ้าง การนำสัญญามาฟ้องจึงเป็นการใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริต ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า คดีมีประเด็นตามคำให้การแล้วว่าโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง เมื่อโจทก์มีฐานะเป็นเพียงลูกจ้างของเจ้าของโครงการ และลงชื่อในสัญญาแทนเจ้าของโครงการเท่านั้น แต่กลับฟ้องคดีโดยอ้างสิทธิในฐานะตัวการเสียเอง โดยไม่ได้ระบุว่ากระทำในฐานะตัวแทนผู้รับมอบอำนาจจากคู่สัญญาที่แท้จริง โจทก์จึงไม่อยู่ในฐานะผู้ถูกโต้แย้งสิทธิตามมาตรา 55 ที่จะใช้สิทธิทางศาลได้[5] คำพิพากษานี้มีข้อสังเกตสองประการ ประการที่หนึ่ง ศาลถือว่าคำให้การที่ยกเรื่องการใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริต พร้อมพฤติการณ์ ก่อให้เกิดประเด็นเรื่องอำนาจฟ้อง ซึ่งเป็นวิธียกข้อต่อสู้ที่ตรงกับหลักในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 907/2561 ประการที่สอง ศาลชี้ขาดคดีด้วยมาตรา 55 โดยตรง คือโจทก์ไม่ใช่เจ้าของสิทธิที่ถูกโต้แย้ง ศาลจึงไม่ต้องอาศัยมาตรา 5 เป็นฐานของผล

คำร้องที่แสดงความไม่สุจริตของผู้ร้องเอง: คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8477/2563

ผู้ร้องขอให้ปล่อยทรัพย์ที่ถูกยึด โดยบรรยายในคำร้องว่าการใส่ชื่อจำเลยที่ 2 ถือกรรมสิทธิ์ร่วมเป็นนิติกรรมอำพรางเพื่อให้ธนาคารปล่อยเงินกู้แก่ผู้ร้อง ศาลฎีกาโดยมติที่ประชุมใหญ่เห็นว่า พฤติการณ์ของผู้ร้องเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตตามมาตรา 5 ผู้ร้องไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์ และปัญหาอำนาจฟ้องเป็นข้อกฎหมายอันเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลยกขึ้นวินิจฉัยเองได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142 (5)[6]

ข้อสันนิษฐานความสุจริตของโจทก์: คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 907/2561

หลักไม่มีอำนาจฟ้องไม่ได้เปิดให้จำเลยกล่าวอ้างความไม่สุจริตของโจทก์ได้ทุกชั้นศาล คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 907/2561 วินิจฉัยว่า โจทก์ได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานตามมาตรา 6 ว่าใช้สิทธิฟ้องคดีโดยสุจริต จำเลยต้องให้การโดยแจ้งชัดว่าโจทก์ใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริตอย่างไร เมื่อไม่ได้ให้การไว้ จึงไม่เกิดประเด็นข้อพิพาท และยกขึ้นในชั้นอุทธรณ์ฎีกาไม่ได้[7] ผู้เขียนเห็นว่าคำพิพากษาทั้งสี่เรื่องเข้ากันได้ ถ้าแยกตามที่มาของข้อเท็จจริง ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8839/2549 และ 8477/2563 ความไม่สุจริตปรากฏจากเอกสารหรือคำร้องของฝ่ายผู้ใช้สิทธิเอง ศาลจึงเหลือเพียงปัญหาข้อกฎหมายเรื่องอำนาจฟ้อง ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3041/2566 จำเลยยกข้อต่อสู้ไว้ในคำให้การ จึงเกิดประเด็นโดยชอบ ส่วนในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 907/2561 ความไม่สุจริตเป็นข้อกล่าวหาที่ต้องนำสืบ แต่จำเลยไม่ได้ตั้งเป็นประเด็นไว้ รายละเอียดของข้อสันนิษฐานอยู่ในบทความเรื่องข้อสันนิษฐานความสุจริตตามมาตรา 6

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamlegal.com/articles/good-faith-civil-procedure.html

III. อำนาจของศาลระหว่างพิจารณา: การประวิงคดีและพยานหลักฐานฟุ่มเฟือย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 30 ให้ศาลออกข้อกำหนดเพื่อให้กระบวนพิจารณาดำเนินไป ตาม เที่ยงธรรม และ รวดเร็ว รวมถึง การ ห้าม คู่ความ ดำเนิน กระบวน พิจารณา ใน ทาง ก่อ ความรำคาญ ประวิง ให้ ชักช้า หรือ ฟุ่มเฟือย เกิน สมควร และมาตรา 86 วรรค สอง ให้ ศาล งด การ สืบ พยานหลักฐาน ที่ ฟุ่มเฟือยเกินสมควร ประวิงให้ชักช้า หรือไม่เกี่ยวแก่ประเด็น

มาตรา 30 เป็นบทให้อำนาจทั่วไปแก่ศาลในการควบคุมห้องพิจารณาและวิธีดำเนินคดีของคู่ความ ศาลออกข้อกำหนดแก่คู่ความหรือบุคคลภายนอกที่อยู่ต่อหน้าศาลได้ตามที่เห็นจำเป็น เพื่อรักษาความเรียบร้อยในบริเวณศาล และเพื่อให้กระบวนพิจารณาดำเนินไปตามเที่ยงธรรมและรวดเร็ว อำนาจนี้รวมถึงการสั่งห้ามคู่ความมิให้ดำเนินกระบวนพิจารณาในทางก่อความรำคาญ หรือในทางประวิงให้ชักช้า หรือในทางฟุ่มเฟือยเกินสมควร[8]

> "...อำนาจเช่นว่านี้ ให้รวมถึงการสั่งห้ามคู่ความมิให้ดำเนินกระบวนพิจารณา**ในทางก่อความรำคาญ หรือในทางประวิงให้ชักช้าหรือในทางฟุ่มเฟือยเกินสมควร**" (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 30)

ถ้อยคำสามคำในมาตรา 30 ครอบคลุมพฤติการณ์ที่ระบบกฎหมายอื่นเรียกรวมว่าการใช้กระบวนการทางศาลโดยมิชอบ คำว่าก่อความรำคาญมุ่งที่ผลต่ออีกฝ่าย คำว่าประวิงให้ชักช้ามุ่งที่เวลา และคำว่าฟุ่มเฟือยเกินสมควรมุ่งที่ต้นทุน ตัวบทไม่ได้ใช้คำว่าไม่สุจริต ศาลจึงใช้อำนาจตามมาตรานี้ได้จากลักษณะของการดำเนินกระบวนพิจารณา โดยไม่ต้องวินิจฉัยสภาพจิตใจของคู่ความ

มาตรา 86 วรรค สอง ใช้ หลัก เดียวกัน กับ พยานหลักฐาน เมื่อ ศาล เห็น ว่า พยานหลักฐาน ใด ฟุ่มเฟือย เกิน สมควร หรือประวิงให้ชักช้า หรือไม่เกี่ยวแก่ประเด็น ศาลมีอำนาจงดการสืบพยานหลักฐานนั้นหรือพยานหลักฐานอื่นต่อไป[9] บทบัญญัตินี้เป็นเครื่องมือหลักในการจัดการกับการขอสืบพยานจำนวนมากเพื่อยืดคดี คู่ความที่ประสงค์จะสืบพยานหลายปากจึงควรแสดงให้ศาลเห็นว่าพยานแต่ละปากเกี่ยวกับประเด็นใด เพื่อไม่ให้ถูกงดสืบตามมาตรานี้

ในการบังคับคดี มาตรา 169/3 วางหลักคู่ขนานไว้ บุคคลใดทำให้ต้องเสียค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับคดีโดยไม่จำเป็น หรือมีลักษณะประวิงการบังคับคดี หรือเพราะบังคับคดีไปโดยไม่สุจริต ผู้ได้รับความเสียหาย หรือ ลูกหนี้ตามคำพิพากษา ยื่นคำร้อง ต่อ ศาล ภายใน เจ็ด วัน นับ แต่วัน ทราบ พฤติการณ์ เพื่อให้ ศาล สั่ง ให้บุคคล นั้น รับผิด ใน ค่า ฤชาธรรมเนียม นั้น ได้[10] กำหนด เจ็ด วัน เป็น ระยะเวลา สั้น ผู้ที่ประสงค์จะใช้สิทธิตามมาตรานี้ต้องดำเนินการทันทีเมื่อทราบพฤติการณ์

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamlegal.com/articles/good-faith-civil-procedure.html

IV. ผลทางค่าฤชาธรรมเนียม ดอกเบี้ย และค่าสินไหมทดแทน

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 161 ให้ศาลใช้ดุลพินิจกำหนดความรับผิดในค่าฤชาธรรมเนียมโดยคำนึงถึงเหตุสมควรและความสุจริตในการดำเนินคดี มาตรา 166 ให้คู่ความที่ดำเนินกระบวนพิจารณาโดยไม่จำเป็นหรือประวิงคดีรับผิดในค่าฤชาธรรมเนียมส่วนนั้นแม้ชนะคดี และมาตรา 142 (6) ให้ศาลกำหนดดอกเบี้ยสูงขึ้นได้ไม่เกินร้อยละสิบห้าต่อปี

ค่าฤชาธรรมเนียม: มาตรา 161 และมาตรา 166

หลักทั่วไปตามมาตรา 161 คือคู่ความฝ่ายที่แพ้คดีเป็นผู้รับผิดในชั้นที่สุดสำหรับค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง แต่ตัวบทให้ศาลมีอำนาจพิพากษาให้ฝ่ายที่ชนะคดีรับผิดในค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง หรือให้แต่ละฝ่ายรับผิดในส่วนของตน หรือตามส่วน ตามที่ศาลจะใช้ดุลพินิจ โดยคำนึงถึงเหตุสมควรและความสุจริตในการดำเนินคดี[11] ถ้อยคำนี้ทำให้ความสุจริตในการดำเนินคดีเป็นเกณฑ์ตามกฎหมายในการกระจายต้นทุนของคดี ฝ่ายที่ชนะคดีแต่ดำเนินคดีโดยไม่สุจริตจึงอาจต้องรับภาระค่าฤชาธรรมเนียมเอง

> "...ตามที่ศาลจะใช้ดุลพินิจ โดยคำนึงถึงเหตุสมควรและ**ความสุจริตในการดำเนินคดี**" (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 161 วรรคหนึ่ง ตอนท้าย)

มาตรา 166 เจาะจงกว่า คู่ความฝ่ายใดทำให้ต้องเสียค่าฤชาธรรมเนียมในกระบวนพิจารณาใดที่ดำเนินไปโดยไม่จำเป็น หรือมีลักษณะประวิงคดี หรือที่ต้องดำเนินไปเพราะความผิดหรือความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง คู่ความฝ่ายนั้นต้องรับผิดในค่าฤชาธรรมเนียมนั้น โดยไม่คำนึงว่าจะชนะคดีหรือไม่[12] มาตรา 161 เป็นดุลพินิจของศาลในภาพรวมของคดี ส่วนมาตรา 166 ผูกความรับผิดไว้กับกระบวนพิจารณาเฉพาะส่วนที่ก่อขึ้นโดยไม่ชอบ

ดอกเบี้ย: มาตรา 142 (6)

มาตรา 142 วางหลักว่าศาลต้องไม่พิพากษาเกินไปกว่าหรือนอกจากที่ปรากฏในคำฟ้อง และมีข้อยกเว้นหกอนุมาตรา อนุมาตรา (6) ใช้กับคดีที่โจทก์ฟ้องขอให้ชำระเงินพร้อมดอกเบี้ย ซึ่งไม่มีข้อตกลงกำหนดอัตราดอกเบี้ยกันไว้ เมื่อศาลเห็นสมควรโดยคำนึงถึงเหตุสมควรและความสุจริตในการสู้ความหรือการดำเนินคดี ศาลพิพากษาให้จำเลยชำระดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่าที่โจทก์มีสิทธิได้รับตามกฎหมายได้ แต่ไม่เกินร้อยละสิบห้าต่อปี นับตั้งแต่วันฟ้องหรือวันอื่นหลังจากนั้น[13] บทบัญญัตินี้เป็นผลทางการเงินโดยตรงต่อจำเลยที่สู้คดีโดยไม่สุจริตเพื่อถ่วงเวลาชำระหนี้ และใช้ได้เฉพาะเมื่อไม่มีข้อตกลงเรื่องอัตราดอกเบี้ย

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamlegal.com/articles/good-faith-civil-procedure.html

ค่าสินไหมทดแทนจากวิธีการชั่วคราว: มาตรา 263

วิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษา เช่น การยึดหรืออายัดทรัพย์ มีผลกระทบต่อจำเลยก่อนที่ศาลจะชี้ขาดคดี มาตรา 263 จึงให้จำเลยที่ถูกบังคับตามวิธีการนั้นยื่นคำขอต่อศาลชั้นต้นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีคำพิพากษาของศาลที่มีคำสั่งตามวิธีการชั่วคราว ขอให้โจทก์ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ในสองกรณี กรณีแรก ศาลตัดสินให้โจทก์แพ้ และปรากฏว่าศาลมีคำสั่งโดยมีความเห็นหลงไปว่าสิทธิเรียกร้องของผู้ขอมีมูล โดยความผิดหรือเลินเล่อของผู้ขอ กรณีที่สอง ไม่ว่าโจทก์ชนะหรือแพ้ ถ้าศาลมีคำสั่งโดยมีความเห็นหลงไปว่าวิธีการนั้นมีเหตุผลเพียงพอ โดยความผิดหรือเลินเล่อของผู้ขอ[14] เกณฑ์ของมาตรานี้คือความผิดหรือเลินเล่อของผู้ขอ ซึ่งต่ำกว่าความไม่สุจริต ผู้ขอวิธีการชั่วคราวจึงต้องตรวจข้อเท็จจริงที่เสนอต่อศาลด้วยความระมัดระวัง

V. คดีอาญาที่ราษฎรเป็นโจทก์: มาตรา 161/1

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 161/1 ให้ศาลยกฟ้องคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ เมื่อความปรากฏต่อศาลหรือมีพยานหลักฐานที่ศาลเรียกมาว่าโจทก์ฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริง เพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลย หรือมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ และห้ามโจทก์ฟ้องเรื่องเดียวกันอีก

ในคดีแพ่ง หลักเรื่องการฟ้องโดยไม่สุจริตมาจากแนวคำพิพากษา แต่ในคดีอาญาที่ราษฎรเป็นโจทก์ กฎหมายเขียนไว้เป็นตัวบท มาตรา 161/1 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ในคดีราษฎรเป็นโจทก์ หากความปรากฏต่อศาลเองหรือมีพยานหลักฐานที่ศาลเรียกมาว่าโจทก์ฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริง เพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลยหรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ ให้ศาลยกฟ้อง และห้ามมิให้โจทก์ยื่นฟ้องในเรื่องเดียวกันนั้นอีก วรรคสองขยายความว่า การฟ้องคดีโดยไม่สุจริตรวมถึงการที่โจทก์จงใจฝ่าฝืนคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลในคดีอาญาอื่นซึ่งถึงที่สุดแล้วโดยปราศจากเหตุผลอันสมควร[15]

> “...โจทก์ฟ้องคดี**โดยไม่สุจริตหรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริง เพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลย**หรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ ให้ศาลยกฟ้อง และห้ามมิให้โจทก์ยื่นฟ้องในเรื่องเดียวกันนั้นอีก” (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 161/1 วรรคหนึ่ง)

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamlegal.com/articles/good-faith-civil-procedure.html

องค์ประกอบ ของ มาตรา นี้ มี สาม ส่วน ส่วน แรก คือ ลักษณะ ของ การ ฟ้อง ได้แก่ ไม่ สุจริต หรือ บิดเบือน ข้อเท็จจริง ส่วนที่สองคือความมุ่งหมาย ได้แก่ กลั่นแกล้ง เอาเปรียบจำเลย หรือมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ ส่วนที่สามคือทางที่ข้อเท็จจริงเข้าสู่สำนวน ได้แก่ ความปรากฏต่อศาลเอง หรือพยานหลักฐานที่ศาลเรียกมา ถ้อยคำส่วนที่สาม แสดงว่า กฎหมายให้ศาลมีบทบาทริเริ่ม ไม่ได้วางภาระทั้งหมดไว้ที่จำเลย ซึ่งต่างจากหลักในคดีแพ่งตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 907/2561 ที่ให้จำเลยยกข้อต่อสู้โดยแจ้งชัด

ผลของมาตรา 161/1 แรงกว่าการยกฟ้องทั่วไป เพราะตัวบทห้ามโจทก์ยื่นฟ้องในเรื่องเดียวกันอีก ผู้เขียนค้นระบบสืบค้นคำพิพากษาศาลฎีกาเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2569 ด้วยถ้อยคำของมาตรา 161/1 ไม่พบคำพิพากษาที่ตรงกับคำค้น จึงยังไม่อาจสรุปแนวการใช้มาตรานี้ของศาลฎีกาจากแหล่งดังกล่าวได้ มาตรานี้เกี่ยวข้องมากกับคดีหมิ่นประมาทที่ผู้เสียหายฟ้องเอง ซึ่งรายละเอียดอยู่ที่เว็บกฎหมายหมิ่นประมาทของเครือ

VI. กฎหมายเปรียบเทียบ: หน้าที่ของคู่ความในต่างประเทศ

เมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งสวิสมาตรา 52 ให้ผู้เข้าร่วมกระบวน พิจารณา ทุกคน กระทำ โดยสุจริต ประมวลกฎหมาย วิธี พิจารณา ความ แพ่ง เยอรมันมาตรา 138 กำหนดหน้าที่แถลงข้อเท็จจริงตามความจริง และศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาในคดี Chambers v NASCO ค.ศ. 1991 ยืนยันอำนาจของศาลในการลงโทษการดำเนินคดีโดยไม่สุจริต

สวิตเซอร์แลนด์: บททั่วไป

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งสวิส (Swiss Civil Procedure Code ลงวันที่ 19 ธันวาคม ค.ศ. 2008) มาตรา 52 อยู่ในหมวดว่าด้วยหลักของกระบวนพิจารณา มีหัวเรื่องว่าการกระทำโดยสุจริต วรรคหนึ่งบัญญัติว่าผู้ที่เข้าร่วมในกระบวนพิจารณาทุกคนต้องกระทำโดยสุจริต[16] สวิตเซอร์แลนด์จึงมีบททั่วไปเรื่องความสุจริตทั้งในกฎหมายสารบัญญัติ คือประมวลกฎหมายแพ่งมาตรา 2 และในกฎหมายวิธีพิจารณา ส่วนไทยมีบททั่วไปเฉพาะในกฎหมายสารบัญญัติ คือมาตรา 5 และให้ศาลนำมาใช้กับกระบวนพิจารณาโดยแนวคำพิพากษา

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamlegal.com/articles/good-faith-civil-procedure.html

เยอรมนี: หน้าที่พูดความจริง

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเยอรมัน (Zivilprozessordnung หรือ ZPO) มาตรา 138 มีหัวเรื่องว่าหน้าที่แถลงเกี่ยวกับข้อเท็จจริงและหน้าที่พูดความจริง วรรคหนึ่งกำหนดให้คู่ความแถลงเกี่ยวกับข้อเท็จจริงโดยครบถ้วนและตามความจริง วรรคสองให้คู่ความแต่ละฝ่ายแถลงต่อข้อเท็จจริงที่อีกฝ่ายอ้างและวรรคสามให้ถือว่าข้อเท็จจริงที่ไม่ได้โต้แย้งโดยชัดแจ้งเป็นอันยอมรับ เว้นแต่เจตนาที่จะโต้แย้งปรากฏจากคำแถลงส่วนอื่นของคู่ความ[17] ผู้เขียนไม่พบบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งของไทยที่เขียนหน้าที่พูดความจริงของคู่ความไว้เป็นการทั่วไปเช่นนี้ ส่วนผลของการนำเอกสารที่แก้ไขแล้วมาฟ้องปรากฏในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8839/2549

สหรัฐอเมริกา: กฎข้อ 11 และคดี Chambers v NASCO

กฎวิธีพิจารณาความแพ่งของศาลสหพันธรัฐ (Federal Rules of Civil Procedure) ข้อ 11 (b) กำหนดว่าการเสนอคำคู่ความ คำร้อง หรือเอกสารอื่นต่อศาล เป็นการที่ทนายความหรือคู่ความซึ่งไม่มีทนายความรับรองว่า ตามความรู้ ข้อมูล และความเชื่อของตน ซึ่งได้มาหลังจากการตรวจสอบที่สมเหตุสมผลตามพฤติการณ์ เอกสารนั้นไม่ได้เสนอเพื่อความมุ่งหมายอันมิชอบ เช่น เพื่อก่อกวน ทำให้ล่าช้าโดยไม่จำเป็นหรือเพิ่มค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีโดยไม่จำเป็น และข้อ 11 (c) ให้ศาลลงโทษผู้ฝ่าฝืนได้หลังจากแจ้งและให้โอกาสชี้แจง[18] ถ้อยคำสามคำในข้อ 11 (b) (1) ตรงกับถ้อยคำก่อความรำคาญ ประวิงให้ชักช้า และฟุ่มเฟือยเกินสมควร ในมาตรา 30 ของไทย

คดี Chambers v. NASCO, Inc. ตัดสินโดยศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกา (Supreme Court of the United States) เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน ค.ศ. 1991 นาย Chambers ซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นและกรรมการเพียงผู้เดียวของบริษัทที่ประกอบกิจการสถานีโทรทัศน์ ตกลงขายสถานีและใบอนุญาตแก่ NASCO แล้วเปลี่ยนใจ ทั้งก่อนและหลังที่ NASCO ฟ้องให้ปฏิบัติตามสัญญา Chambers ดำเนินการหลายทางในศาลและต่อหน่วยงานกำกับเพื่อขัดขวางการขาย เมื่อ NASCO ชนะคดี ศาลชั้นต้นสั่งให้ Chambers ชำระค่าทนายความและค่าใช้จ่ายของ NASCO รวมเกือบหนึ่งล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยอาศัยอำนาจที่มีอยู่ในตัวของศาล (inherent power) เพราะเห็นว่ากฎข้อ 11 และกฎหมายเฉพาะไม่เพียงพอ ศาลสูงสุดโดยเสียงข้างมากห้าต่อสี่ เขียนโดยผู้พิพากษา White วินิจฉัยว่าศาลชั้นต้นใช้อำนาจนั้นโดยชอบในการลงโทษความประพฤติที่ไม่สุจริต[19]

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamlegal.com/articles/good-faith-civil-procedure.html

ระบบกฎหมาย	บทบัญญัติหรือคำพิพากษา	ลักษณะ
ไทย	ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 5 ประกอบแนวคำพิพากษาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 30 86 161 166	ไม่มีบททั่วไปในกฎหมายวิธีพิจารณา ใช้หลักจากกฎหมายสารบัญญัติและบทเฉพาะเรื่อง
สวิตเซอร์แลนด์	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 52	บททั่วไปให้ผู้เข้าร่วมกระบวนพิจารณากระทำโดยสุจริต
เยอรมนี	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 138	หน้าที่แถลงข้อเท็จจริงโดยครบถ้วนและตามความจริง
สหรัฐอเมริกา	กฎวิธีพิจารณาความแพ่งของศาลสหพันธรัฐ ข้อ 11 และคดี Chambers v NASCO	การรับรองของผู้ยื่นเอกสาร และอำนาจที่มีอยู่ในตัวของศาล

ข้อสรุปต่อกฎหมายไทย ผลที่ศาลไทยไปถึงในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8839/2549 คือการปฏิเสธอำนาจฟ้องทั้งหมด แรงกว่าการลงโทษทางค่าใช้จ่ายในคดี Chambers ซึ่งคู่ความยังได้รับการพิจารณาเนื้อหาคดี ในทางกลับกัน กฎหมายไทยไม่มีกลไกให้ศาลสั่งให้ฝ่ายที่ดำเนินคดีโดยไม่สุจริตชดใช้ค่าทนายความตามจริงของอีกฝ่ายในลักษณะเดียวกับคดีนั้น เครื่องมือทางการเงินของศาลไทยอยู่ที่ค่าฤชาธรรมเนียมตามมาตรา 161 และมาตรา 166 และดอกเบี้ยตามมาตรา 142 (6) คู่ความที่ถูกดำเนินคดีโดยไม่สุจริตจึงควรขอให้ศาลใช้ดุลพินิจตามบทบัญญัติเหล่านี้ไว้ในคำให้การและคำแถลงการณ์ปิดคดี

VII. ข้อพิจารณาทางนิติปรัชญา: สิทธิเข้าถึงศาลกับการใช้ศาลเป็นเครื่องมือ

ในทางนิติปรัชญา หลักสุจริตในกระบวนพิจารณาต้องชั่งคุณค่าสองอย่าง คือสิทธิของบุคคลที่จะเสนอคดีต่อศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 55 กับการป้องกันมิให้ศาลถูกใช้เป็นเครื่องมือกลั่นแกล้ง กฎหมายไทยรักษาสมดุลด้วยข้อสันนิษฐานตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 6 ซึ่งให้ถือว่าผู้ฟ้องคดีสุจริตไว้ก่อน

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamlegal.com/articles/good-faith-civil-procedure.html

ถ้าศาลปฏิเสธอำนาจฟ้องด้วยเหตุไม่สุจริตโดยง่าย ผู้มีข้อโต้แย้งสิทธิจริงอาจถูกปิดทางเข้าสู่ศาล และจำเลยทุกราย จะ ยก ความ ไม่ สุจริต ของ โจทก์ เป็น ข้อ ต่อสู้ ซึ่ง ทำให้ คดี ยืด ออก ไป อีก ถ้า ศาล ไม่ ตรวจสอบ เลย กระบวนพิจารณาจะกลายเป็นเครื่องมือกดดันที่มีต้นทุนต่ำสำหรับฝ่ายที่มีทรัพยากรมากกว่า ปัญหานี้ไม่มีคำตอบ ที่ ถูก เพียง ทางเดียว ข้อเท็จจริง ว่า ศาลสูงสุด สหรัฐอเมริกา ตัดสินคดี Chambers ด้วย เสียง ห้า ต่อ สี่ แสดงว่าผู้พิพากษาในศาลเดียวกันยังเห็นต่างกันเรื่องขอบเขตอำนาจของศาลในการลงโทษความไม่สุจริต

กฎหมายไทยตอบด้วยกลไกสามชั้นที่ทำงานร่วมกัน ชั้นแรก มาตรา 6 ให้สันนิษฐานว่าโจทก์สุจริต ภาระจึงตกแก่ฝ่ายที่กล่าวอ้าง ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 907/2561 ชั้นที่สอง เมื่อความไม่สุจริตปรากฏชัดจากฝ่ายผู้ใช้สิทธิเอง ศาลยกขึ้นวินิจฉัยได้ในฐานะปัญหาความสงบเรียบร้อย ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8839/2549 และ 8477/2563 ชั้นที่สาม สำหรับพฤติการณ์ที่ยังไม่ถึงขั้นไม่มีอำนาจฟ้อง ศาลมีเครื่องมือระดับเบากว่า คือการห้าม การงดสืบพยาน ค่าฤชาธรรมเนียม และดอกเบี้ย ผู้เขียนเห็นว่าโครงสร้างนี้ทำให้ผลทางกฎหมายได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของพฤติการณ์ การปฏิเสธอำนาจฟ้องซึ่งเป็นผลแรงที่สุดสงวนไว้สำหรับกรณีที่ความไม่สุจริตชัดจนไม่ต้องนำสืบ

ข้อสังเกตสุดท้ายเกี่ยวกับคดีที่มีเทคโนโลยีเป็นศูนย์กลาง กระบวนพิจารณาในคดีเหล่านี้พึ่งพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งคู่ความฝ่ายหนึ่งมักควบคุมไว้ทั้งหมด ความสุจริตในกระบวนพิจารณาจึงครอบคลุมถึงการเก็บรักษา การเปิดเผย และการนำเสนอข้อมูลโดยไม่ตัดทอนให้ผิดความหมาย หลักในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8839/2549 ซึ่งวางไว้กับใบส่งของที่ถูกแก้ไข ใช้ได้โดยเหตุผลเดียวกันกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ถูก แก้ไข หรือ เลือก นำเสนอ เพียง บางส่วน เพื่อให้ ศาล เข้าใจผิด ข้อความ นี้ เป็น ความเห็น ของ ผู้เขียน จากเหตุผลของคำพิพากษา ไม่ใช่ข้อวินิจฉัยของศาลในเรื่องข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์โดยตรง

VIII. ข้อพิจารณาในทางปฏิบัติ

คู่ความที่เห็นว่าอีกฝ่ายใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริตต้องยกข้อต่อสู้พร้อมพฤติการณ์ไว้ในคำให้การ ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 907/2561 และ ควร ขอให้ ศาล ใช้อำนาจ ตาม ประมวลกฎหมายวิธี พิจารณา ความ แพ่ง มาตรา 30 มาตรา 86 มาตรา 161 มาตรา 166 และมาตรา 142 (6) ส่วนผู้จะฟ้องคดีต้องตรวจความถูกต้องของเอกสารและฐานะของตนก่อนฟ้อง

ประการ ที่หนึ่ง สำหรับ ฝ่าย จำเลย ข้อ ต่อสู้ เรื่อง การใช้ สิทธิ โดย ไม่ สุจริต ต้อง อยู่ ใน คำให้การ และ ต้อง ระบุพฤติการณ์ เช่น เอกสารฉบับใดถูกแก้ไข โจทก์เคยยืนยันข้อเท็จจริงต่างออกไปในคดีใด หรือการฟ้องมุ่งผลอื่นใดนอกจากการบังคับตามสิทธิ ดังตัวอย่างคำให้การในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3041/2566 จำเลยไม่ควรอาศัยแนวที่ศาลยกขึ้นเองเป็นหลัก เพราะแนวนั้นใช้เมื่อความไม่สุจริตปรากฏจากฝ่ายโจทก์เอง

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamlegal.com/articles/good-faith-civil-procedure.html

ประการที่สอง ระหว่างพิจารณา ฝ่ายที่ถูกประวิงคดีควรแถลงต่อศาลเป็นลายลักษณ์อักษร โดยอ้างมาตรา 30 และมาตรา 86 วรรคสอง พร้อมแสดงลำดับเหตุการณ์ของการขอเลื่อนคดี หรือการขอสืบพยานที่ไม่เกี่ยวแก่ประเด็น และในชั้นทำคำแถลงการณ์ปิดคดี ควรขอให้ศาลกำหนดค่าฤชาธรรมเนียมตามมาตรา 161 และมาตรา 166 และถ้าเป็นคดีเรียกเงินที่ไม่มีข้อตกลงเรื่องอัตราดอกเบี้ย ควรขอให้ศาลพิจารณามาตรา 142 (6)

ประการที่สาม สำหรับฝ่ายโจทก์ ก่อนฟ้องควรตรวจสามเรื่อง เรื่องแรก เอกสารและข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ทุกชิ้นที่จะอ้างเป็นต้นฉบับที่ไม่ผ่านการแก้ไข เรื่องที่สอง ผู้ฟ้องเป็นเจ้าของสิทธิที่ถูกโต้แย้งเอง หรือฟ้องในฐานะตัวแทนโดยระบุฐานะนั้นไว้ ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3041/2566 เรื่องที่สาม การขอวิธีการชั่วคราวมีข้อเท็จจริงรองรับเพียงพอ เพราะมาตรา 263 ให้จำเลยเรียกค่าสินไหมทดแทนได้เมื่อศาลมีคำสั่งโดยหลงผิดเพราะความผิดหรือเลินเล่อของผู้ขอ

ประการที่สี่ สำหรับผู้ที่จะฟ้องคดีอาญาด้วยตนเอง มาตรา 161/1 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้ศาล ยกฟ้อง และ ห้าม ฟ้อง ซ้ำ เมื่อ การ ฟ้อง เป็นไป โดย ไม่ สุจริต หรือ บิดเบือน ข้อเท็จจริง เพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลย ผู้เสียหายจึงควรฟ้องเฉพาะข้อหาที่มีพยานหลักฐานรองรับ ในศาลที่มีเขตอำนาจตามปกติ และไม่ใช้คดีอาญาเป็นเครื่องต่อรองในข้อพิพาททางแพ่ง

IX. คำถามที่พบบ่อยเรื่องการใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริต

คำถามด้านล่างรวบรวมประเด็นที่ผู้ค้นเรื่องการใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริตถามบ่อย ได้แก่ ความหมายและผลต่ออำนาจฟ้อง ชั้นที่ต้องยกข้อต่อสู้ อำนาจของศาลต่อการประวิงคดี ผลต่อค่าฤชาธรรมเนียมและดอกเบี้ย และมาตรา 161/1 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์

ใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริตคืออะไร และมีผลอย่างไร

คือการฟ้องคดีหรือยื่นคำร้องต่อศาลในลักษณะที่ขัดกับหน้าที่ใช้สิทธิโดยสุจริตตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 5 เช่น แก้ไขเอกสารเพื่อเลี่ยงอายุความแล้วนำมาฟ้อง ผลตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8839/2549 คือโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง และเป็นข้อกฎหมายอันเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน[4]

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamlegal.com/articles/good-faith-civil-procedure.html

จำเลยต้องยกข้อต่อสู้ว่าโจทก์ไม่สุจริตเมื่อใด

ต้องยกไว้ในคำให้การ พร้อมระบุว่าโจทก์ไม่สุจริตอย่างไร คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 907/2561 วางหลักว่า โจทก์ได้รับข้อสันนิษฐานตามมาตรา 6 ว่าใช้สิทธิฟ้องคดีโดยสุจริต ถ้าจำเลยไม่ได้ให้การไว้ ย่อมไม่เกิดประเด็นข้อพิพาท และยกขึ้นในชั้นอุทธรณ์ฎีกาไม่ได้ ข้อยกเว้นตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8839/2549 และ 8477/2563 ใช้เมื่อความไม่สุจริตปรากฏจากเอกสารหรือคำร้องของฝ่ายผู้ใช้สิทธิเอง ซึ่งศาลถือเป็นปัญหาความสงบเรียบร้อยของประชาชน[7]

ศาลมีอำนาจอย่างไรเมื่อคู่ความประวิงคดี

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 30 ให้ศาลสั่งห้ามคู่ความดำเนินกระบวนพิจารณาในทางก่อความรำคาญ ประวิงให้ชักช้า หรือฟุ่มเฟือยเกินสมควร มาตรา 86 วรรคสอง ให้ศาลงดการสืบพยานหลักฐานที่ประวิงให้ชักช้าหรือไม่เกี่ยวแก่ประเด็น และมาตรา 166 ให้คู่ความที่ก่อกระบวนพิจารณาอันมีลักษณะประวิงคดีรับผิดในค่าฤชาธรรมเนียมส่วนนั้น โดยไม่คำนึงว่าจะชนะคดีหรือไม่[8]

ฝ่ายที่ชนะคดีต้องจ่ายค่าฤชาธรรมเนียมเองได้หรือไม่

ได้ มาตรา 161 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งให้ฝ่ายแพ้คดีรับผิดเป็นหลัก แต่ศาลมีอำนาจให้ฝ่ายที่ชนะคดีรับผิดในค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวงหรือบางส่วน ตามดุลพินิจ โดยคำนึงถึงเหตุสมควรและความสุจริตในการดำเนินคดี และมาตรา 142 (6) ให้ศาลกำหนดดอกเบี้ยสูงขึ้นได้ไม่เกินร้อยละสิบห้าต่อปีในคดีเรียกเงินที่ไม่มีข้อตกลงเรื่องอัตราดอกเบี้ย โดยคำนึงถึงความสุจริตในการสู้ความ[11]

ถูกฟ้องคดีอาญาเพื่อกลั่นแกล้ง กฎหมายคุ้มครองอย่างไร

ถ้าเป็นคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 161/1 ให้ศาลยกฟ้องเมื่อความปรากฏต่อศาลหรือมีพยานหลักฐานที่ศาลเรียกมาว่าโจทก์ฟ้องโดยไม่สุจริตหรือบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลย หรือมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ และห้ามโจทก์ฟ้องเรื่องเดียวกันอีก มาตรานี้ไม่ใช้กับคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์[15]

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamlegal.com/articles/good-faith-civil-procedure.html

X. เรื่องที่เกี่ยวเนื่องในเครือเอกสยาม

หลักสุจริตในกระบวนพิจารณาเชื่อมกับบทความอื่นในชุดหลักสุจริตบนเว็บนี้ ได้แก่ ข้อสันนิษฐานความสุจริตตามมาตรา 6 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การใช้สิทธิซึ่งมีแต่จะให้เกิดเสียหายตามมาตรา 421 และสิทธิของผู้ถูกจับและผู้ต้องหาในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา รวมทั้งเว็บกฎหมายหมิ่นประมาทของเครือสำหรับคดีที่ผู้เสียหายฟ้องเอง

- ข้อสันนิษฐานว่าบุคคลกระทำการโดยสุจริตตามมาตรา 6: ภาระการพิสูจน์และการยกข้อต่อสู้เรื่องความไม่สุจริต
- การใช้สิทธิซึ่งมีแต่จะให้เกิดเสียหาย มาตรา 421: กรณีที่การฟ้องคดีหรือการร้องทุกข์เป็นหรือไม่เป็นละเมิด
- หลักสุจริต มาตรา 5 และการตีความสัญญา มาตรา 368: หลักสุจริตในฐานะบทบัญญัติทั่วไป
- สิทธิของผู้ถูกจับและผู้ต้องหา: สิทธิในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
- Eksiam Defamation Law: คดีหมิ่นประมาทที่ผู้เสียหายฟ้องเองและข้อต่อสู้ของจำเลย

เชิงอรรถ

1. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 55 บัญญัติว่า “เมื่อมีข้อโต้แย้งเกิดขึ้น เกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลใดตามกฎหมายแพ่ง หรือบุคคลใดจะต้องใช้สิทธิทางศาล บุคคลนั้นชอบที่จะเสนอคดีของตนต่อศาลส่วนแพ่งที่มีเขตอำนาจได้ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายแพ่งและประมวลกฎหมายนี้” ที่มา: ฐานข้อมูลกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด ตรวจเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2569
2. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 5 บัญญัติว่า “ในการใช้สิทธิแห่งตนก็ดี ในการชำระหนี้ก็ดี บุคคลทุกคนต้องกระทำโดยสุจริต” ที่มา: ฐานข้อมูลกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด ตรวจเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2569
3. ผู้เขียนเปิดประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งฉบับปรับปรุงล่าสุดในฐานข้อมูลกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) เมื่อ 20 พฤศจิกายน 2569 แล้วค้นคำว่า “สุจริต” และ “ประวิง” ในข้อความทุกมาตรา การนับทำจากข้อความที่ระบบแสดง ไม่รวมบทบัญญัติของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมที่ต่อท้ายประมวลกฎหมาย
4. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8839/2549 ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า “โจทก์แก้ไขเดือนในใบส่งของเพื่อไม่ให้คดีโจทก์ขาดอายุความตาม ป.พ.พ. มาตรา 193/34 (1) แล้วนำมาฟ้องจำเลยให้รับผิดตามสัญญาซื้อขายและใช้อ้างเป็นพยานในคดี เป็นการใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริต โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยให้ชำระราคาค่าสินค้าตามใบส่งของดังกล่าวได้ ปัญหานี้เป็นข้อกฎหมายอันเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน แม้จำเลยจะไม่ได้ให้การต่อสู้ในศาลชั้นต้น จำเลยก็ยกขึ้นฎีกาได้ตาม ป.วิ.พ.มาตรา 249 วรรคหนึ่ง” ที่มา: ระบบสืบค้นคำพิพากษาศาลฎีกา (deka.supremecourt.or.th) ค้นด้วยเลขคดี อ่านเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2569

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamlegal.com/articles/good-faith-civil-procedure.html

5. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3041/2566 ฉบับย่อมีความว่า “คดีนี้จำเลยให้การต่อสู้ว่าไม่ได้เป็นหนี้โจทก์ แต่โจทก์นำสัญญาพิพาทมาฟ้อง ทั้งในคดีอื่นที่โจทก์ถูกฟ้องเป็นจำเลยนั้น โจทก์เบิกความเห็จว่าโจทก์เป็นลูกจ้าง เป็นการใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริต คดีมีประเด็นตามคำให้การแล้วว่าโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง เมื่อโจทก์มีฐานะเป็นเพียงลูกจ้างของนางสาว ซ. แต่โจทก์กลับฟ้องคดีนี้โดยอ้างสิทธิในฐานะตัวการเสียเอง โดยมิได้ระบุว่ากระทำในฐานะตัวแทนผู้รับมอบอำนาจจากนางสาว ซ. ซึ่งเป็นคู่สัญญาที่แท้จริง โจทก์จึงไม่อยู่ในฐานะผู้ถูกโต้แย้งสิทธิตาม ป.วิ.พ. มาตรา 55 ที่จะใช้สิทธิทางศาลฟ้องร้องขอให้บังคับจำเลยชำระหนี้ได้” ผู้เขียนอ่านถ้อยคำส่วนที่เป็นข้อต่อสู้ของจำเลยตามที่ฉบับย่อเรียบเรียงไว้ ที่มา: ระบบสืบค้นคำพิพากษาศาลฎีกา (deka.supremecourt.or.th) ค้นด้วยเลขคดี อ่านเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2569

6. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8477/2563 (ประชุมใหญ่) ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า “พฤติการณ์ของผู้ร้องเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตตาม ป.พ.พ. มาตรา 5 ผู้ร้องจึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์พิพาท ซึ่งปัญหาเรื่องอำนาจฟ้องเป็นข้อกฎหมายอันเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้ตาม ป.วิ.พ. มาตรา 142 (5) ประกอบ พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ.2551 มาตรา 7” ที่มา: ระบบสืบค้นคำพิพากษาศาลฎีกา (deka.supremecourt.or.th) ค้นด้วยเลขคดี อ่านเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2569

7. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 907/2561 ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า “โจทก์ที่ 1 จึงได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานในกฎหมายดังกล่าวว่าโจทก์ที่ 1 ใช้สิทธิฟ้องคดีนี้โดยสุจริต จำเลยที่ 2 จะต้องให้การโดยแจ้งชัดว่าโจทก์ที่ 1 ใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริตอย่างไร เพื่อให้เป็นประเด็นข้อพิพาทในคำให้การจึงจะนำสืบหรือยกขึ้นว่ากล่าวในชั้นอุทธรณ์ฎีกาเพื่อหักล้างข้อสันนิษฐานในกฎหมายดังกล่าวได้” ที่มา: ระบบสืบค้นคำพิพากษาศาลฎีกา (deka.supremecourt.or.th) ค้นด้วยเลขคดี อ่านเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2569

8. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 30 บัญญัติว่า “ให้ศาลมีอำนาจออกข้อกำหนดใด ๆ แก่คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือแก่บุคคลภายนอกที่อยู่ต่อหน้าศาลตามที่เห็นจำเป็น เพื่อรักษาความเรียบร้อยในบริเวณศาล และเพื่อให้กระบวนพิจารณาดำเนินไปตามเที่ยงธรรมและรวดเร็ว อำนาจเช่นว่านี้ ให้รวมถึงการสั่งห้ามคู่ความมิให้ดำเนินกระบวนพิจารณาในทางก่อความรำคาญ หรือในทางประวิงให้ชักช้าหรือในทางฟุ่มเฟือยเกินสมควร” ที่มา: ฐานข้อมูลกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด ตรวจเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2569

9. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 86 บัญญัติว่า “เมื่อศาลเห็นว่าพยานหลักฐานใดเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้ก็ดี หรือเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้ แต่ได้ยื่นฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ให้ศาลปฏิเสธไม่รับพยานหลักฐานนั้นไว้” วรรคสอง “เมื่อศาลเห็นว่าพยานหลักฐานใดฟุ่มเฟือยเกินสมควรหรือประวิงให้ชักช้าหรือไม่เกี่ยวแก่ประเด็น ให้ศาลมีอำนาจงดการสืบพยานหลักฐานเช่นว่านั้น หรือพยานหลักฐานอื่นต่อไป” วรรคสาม “เมื่อศาลเห็นว่าเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมเป็นการจำเป็นที่จะต้องนำพยานหลักฐานอื่นอันเกี่ยวกับประเด็นในคดีมาสืบเพิ่มเติม ให้ศาลทำการสืบพยานหลักฐานต่อไป ซึ่งอาจรวมทั้งการที่จะเรียกพยานที่สืบแล้วมาสืบใหม่ด้วย โดยไม่ต้องมีฝ่ายใดร้องขอ” ที่มา: ฐานข้อมูลกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด ตรวจเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2569

10. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 169/3 บัญญัติว่า “บุคคลใดทำให้ต้องเสียค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับคดีส่วนใดโดยไม่จำเป็น หรือมีลักษณะประวิงการบังคับคดี หรือที่ต้องดำเนินไปเพราะความผิดหรือความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หรือเพราะบังคับคดีไปโดยไม่สุจริตก่อนการบังคับคดีได้เสร็จลง ผู้ที่ได้รับความเสียหายหรือลูกหนี้ตามคำพิพากษา แล้วแต่กรณี อาจยื่นคำร้องต่อศาลภายในเจ็ดวันนับแต่วันทราบพฤติการณ์อันเป็นมูลแห่งข้ออ้างนั้น เพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้บุคคลเช่นว่านั้นรับผิดในค่าฤชาธรรมเนียมดังกล่าว” วรรคสอง “คำสั่งของศาลตามมาตรานี้ให้อุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์ได้ และคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด” ที่มา: ฐานข้อมูลกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด ตรวจเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2569

11. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 161 บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับบทบัญญัติห้ามาตราต่อไปนี้ ให้คู่ความฝ่ายที่แพ้คดีเป็นผู้รับผิดในชั้นที่สุดสำหรับค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง แต่ไม่ว่าคู่ความฝ่ายใดจะชนะคดีเต็มตามข้อหาหรือแต่บางส่วน ศาลมีอำนาจที่จะพิพากษาให้คู่ความฝ่ายที่ชนะคดีนั้นรับผิดในค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง หรือให้คู่ความแต่ละฝ่ายรับผิดในค่าฤชาธรรมเนียมส่วนของตนหรือตามส่วนแห่งค่าฤชาธรรมเนียมซึ่งคู่ความทุกฝ่ายได้เสียไปก่อนได้ตามที่ศาลจะใช้ดุลพินิจ โดยคำนึงถึงเหตุสมควรและความสุจริตในการดำเนินคดี” วรรคสอง “คดีที่ไม่มีข้อพิพาทให้ฝ่ายเริ่มคดีเป็นผู้เสียค่าฤชาธรรมเนียม” ที่มา: ฐานข้อมูลกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด ตรวจเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2569

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamlegal.com/articles/good-faith-civil-procedure.html

12. ประมวลกฎหมาย วิธี พิจารณา ความ แพ่ง มาตรา 166 บัญญัติ ว่า “คู่ความ ฝ่าย ใด ทำให้ ต้อง เสีย ค่าฤชาธรรมเนียม ใน กระบวน พิจารณาใด ๆ ที่ได้ดำเนินไปโดยไม่จำเป็น หรือมีลักษณะประวิงคดี หรือที่ต้องดำเนินไปเพราะความผิดหรือความประมาทเลินเล่อ อย่างร้ายแรง คู่ความฝ่ายนั้นต้องรับผิดในค่าฤชาธรรมเนียมนั้น โดยมิพักคำนึงว่าคู่ความฝ่ายนั้นจักได้ชนะคดีหรือไม่” ที่มา: ฐาน ข้อมูลกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด ตรวจเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2569

13. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142 ตอนต้นบัญญัติว่า “คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลที่ชี้ขาดคดีต้องตัดสินตาม ข้อหาในคำฟ้องทุกข้อ แต่ห้ามมิให้พิพากษาหรือทำคำสั่งให้สิ่งใด ๆ เกินไปกว่าหรือนอกจากที่ปรากฏในคำฟ้อง เว้นแต่” และ อนุมาตรา (6) บัญญัติว่า “ในคดีที่โจทก์ฟ้องขอให้ชำระเงินพร้อมด้วยดอกเบี้ยซึ่งมิได้มีข้อตกลงกำหนดอัตราดอกเบี้ยกันไว้ เมื่อศาล เห็นสมควรโดยคำนึงถึงเหตุสมควรและความสุจริตในการสู้ความหรือการดำเนินคดี ศาลจะพิพากษาให้จำเลยชำระดอกเบี้ยใน อัตราที่สูงขึ้นกว่าที่โจทก์มีสิทธิได้รับตามกฎหมายแต่ไม่เกินร้อยละสิบห้าต่อปีนับตั้งแต่วันฟ้องหรือวันอื่นหลังจากนั้นก็ได้” (คัด เฉพาะตอนต้นและอนุมาตรา 6) ที่มา: ฐานข้อมูลกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับ ปรับปรุงล่าสุด ตรวจเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2569

14. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 263 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลได้มีคำสั่งอนุญาตตามคำขอในวิธีการ ชั่วคราวตามลักษณะนี้ จำเลยซึ่งต้องถูกบังคับโดยวิธีการนั้นอาจยื่นคำขอต่อศาลชั้นต้นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีคำพิพากษา ของศาลที่มีคำสั่งตามวิธีการชั่วคราวนั้น ขอให้มีคำสั่งให้โจทก์ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนได้ในกรณีดังต่อไปนี้ (1) คดีนั้นศาล ตัดสินให้โจทก์เป็นฝ่ายแพ้ และปรากฏว่าศาลมีคำสั่งโดยมีความเห็นหลงไปว่าสิทธิเรียกร้องของผู้ขอมีมูล โดยความผิดหรือเลินเล่อ ของผู้ขอ (2) ไม่ว่าคดีนั้นศาลจะชี้ขาดตัดสินให้โจทก์ชนะหรือแพ้คดี ถ้าปรากฏว่าศาลมีคำสั่งโดยมีความเห็นหลงไปว่าวิธีการเช่นว่า นี้ มีเหตุผล เพียงพอ โดย ความผิด หรือ เลินเล่อ ของ ผู้ ขอ” (คัด เฉพาะ วรรค หนึ่ง) ที่มา: ฐานข้อมูล กฎหมาย ของ สำนักงานคณะ กรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด ตรวจเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2569

15. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 161/1 บัญญัติว่า “ในคดีราษฎรเป็นโจทก์ หากความปรากฏต่อศาลเองหรือมี พยานหลักฐานที่ศาลเรียกมาว่าโจทก์ฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริง เพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลยหรือโดย มุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ ให้ศาลยกฟ้อง และห้ามมิให้โจทก์ยื่นฟ้องในเรื่องเดียวกันนั้นอีก” วรรคสอง “ การฟ้องคดีโดยไม่สุจริตตามวรรคหนึ่งให้หมายความรวมถึงการที่โจทก์จงใจฝ่าฝืนคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลในคดีอาญาอื่นซึ่ง ถึงที่สุดแล้วโดยปราศจากเหตุผลอันสมควรด้วย” ที่มา: ฐานข้อมูลกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด ตรวจเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2569

16. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งสวิส (Swiss Civil Procedure Code, SR 272) มาตรา 52 หัวเรื่อง Acting in good faith วรรคหนึ่ง “All those who participate in proceedings must act in good faith.” (ผู้ที่เข้าร่วมในกระบวนพิจารณาทุกคนต้อง กระทำโดยสุจริต คำแปลของผู้เขียน) ที่มา: คำแปลภาษาอังกฤษบนฐานข้อมูลกฎหมายของสมาพันธรัฐสวิส (fedlex.admin.ch) ซึ่ง ระบุว่าคำแปลภาษาอังกฤษไม่มีผลทางกฎหมาย ตรวจเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2569

17. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเยอรมัน (Zivilprozessordnung) มาตรา 138 หัวเรื่อง Erklärungspflicht über Tatsachen; Wahrheitspflicht “(1) Die Parteien haben ihre Erklärungen über tatsächliche Umstände vollständig und der Wahrheit gemäß abzugeben. (2) Jede Partei hat sich über die von dem Gegner behaupteten Tatsachen zu erklären. (3) Tatsachen, die nicht ausdrücklich bestritten werden, sind als zugestanden anzusehen, wenn nicht die Absicht, sie bestreiten zu wollen, aus den übrigen Erklärungen der Partei hervorgeht.” (คัดวรรคหนึ่งถึงวรรคสาม คำแปลไทยอยู่ใน เนื้อความ) ที่มา: gesetze-im-internet.de ของกระทรวงยุติธรรมสหพันธ์ ตรวจเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2569

18. Federal Rules of Civil Procedure, Rule 11(b) “By presenting to the court a pleading, written motion, or other paper: whether by signing, filing, submitting, or later advocating it: an attorney or unrepresented party certifies that to the best of the person’s knowledge, information, and belief, formed after an inquiry reasonable under the circumstances: (1) it is not being presented for any improper purpose, such as to harass, cause unnecessary delay, or needlessly increase the cost of litigation;” (คัดเฉพาะส่วน คำแปลไทยอยู่ในเนื้อความ) ที่มา: Legal Information Institute, Cornell Law School (law.cornell.edu/rules/frcp/rule_11) ตรวจเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2569

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamlegal.com/articles/good-faith-civil-procedure.html

19. Chambers v. NASCO, Inc., 501 U.S. 32 (1991) (6 มิถุนายน ค.ศ. 1991) ผู้พิพากษา White เขียนคำพิพากษาของเสียงข้างมาก ร่วมด้วยผู้พิพากษา Marshall, Blackmun, Stevens และ O'Connor ผู้พิพากษา Scalia มีความเห็นแย้ง และผู้พิพากษา Kennedy มีความเห็นแย้งร่วมด้วยประธานศาล Rehnquist และผู้พิพากษา Souter ที่มา: บทสรุปคำพิพากษา (syllabus) บน Legal Information Institute, Cornell Law School (law.cornell.edu/supct/html/90-256.ZS.html) อ่านเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2569 ผู้เขียนอ่านเฉพาะบทสรุปคำพิพากษา

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamlegal.com/articles/good-faith-civil-procedure.html